

Folkehøjskolen gennem hundrede Aar.

Den danske Folkehøjskole gennem 100 Aar. Forberedt af *Anders Vedel*, redigeret af *Ernst J. Borup* og *Fr. Nørgaard*. I—II. Skandinavisk Bogforlag, Odense, 1939—40.

Der er i og for sig kun Grund til at glæde sig over, at et foretagsomt Forlag har foregrebet Folkehøjskolens Hundredaarsjubilæum i 1944 og allerede nu udsendt et stort Værk om den danske Folkehøjskole gennem de hundrede Aar. Netop i de sidste Aar vokser jo Erkendelsen af den centrale Betydning, som den danske Højskole har haft for og forhaabentlig ogsaa i Fremtiden vil kunne faa for dansk Kultur. Siden 1904, da *Ludvig Schrøder* skrev sin Bog »Den nordiske Folkehøjskole«, er der ikke kommet nogen sammenfattende Skildring af den danske Højskole paa historisk Baggrund.

Der er da virkelig Brug for en ny Fremstilling. Men det er ganske vist et Spørgsmaal, om den skulde være lagt saa stort an, som den er blevet det. Schrøders Bog kom i Serien »Folkelæsning« og svarede i Ordets bedste Forstand dertil; det nye Værk er paa 1000 Sider i Kvartformat og følgerig dyrt — 60 Kr. er ingen »folkelig« Pris. Men naar Værket endelig har faaet dette storslaaede Format, stiger Forventningerne til det uvilkaarligt. Desværre bliver de ikke helt opfyldt.

Allerede Værkets Inddeling er mindre heldig. Det er maaske ledet af et rimeligt Pietetshensyn, at man har ladet den afdøde Redaktør, Forstander *Anders Vedels* ufuldførte Indledning om Grundtvigs Idéer med Højskolen blive staaende, men det virker noget tilfældigt, at hans Efterfølger som Redaktør, Forstander *Ernst Borup*, ikke fortsætter, hvor *Vedel* maatte slippe, men begynder forfra med en bred Skildring af Grundtvigs Syn. Denne Skildring er iøvrigt god, men det er lige drøjt nok, at man skal igennem 132 Sider om Grundtvig, inden man naar til Skildringen af de første Højskoler. —

Men ogsaa Skildringen af de enkelte Højskolars Historie er bygget op paa en besynderlig Maade. Værkets første Bind omfatter Skolernes Historie i Almindelighed, men deri er indflettet alle de Skolers særlige Historie, som nu er nedlagt (!). Alle endnu eksisterende Skoler er derimod behandlet — hver for sig — i 2. Bind, ordnet efter Grundlæggelsesaar. Ved denne Inddeling umuliggøres jo ethvert Overblik. Indtrykket af Højskolens Vækst som en Bevægelse i Folket svækkes, og man kommer ikke til at se Skoven for bare Træer. En strengt gennemført kronologisk Inddeling, efter »Slægtled« eller »Tiaar«, vilde have været naturligare og have muliggjort et sandere Billede af Skolernes Vilkaar og Udvikling.

Den samme Tilfældighed, som præger Værkets Disposition, præger Valget af Billedstof. Dette er meget omfattende, men hvad hjælper det, naar Reproduktionerne er daarlige? (Eller er det Papirets Skyld?) Selve Billedvalget er kedsommeligt, — hvad Interesse har det at bringe Billeder af Grundtvigs Moders Grav, tre Mindestene over Kristen Kold og — en Tegning af sammes Trækvogn?

Værkets to Redaktører, *Ernst Borup* og *Fr. Nørgaard* sidder begge som faa andre inde med Forudsætningerne for at kunne give en historisk Skildring af Højskolens Liv. De har ogsaa gjort et mægtigt Arbejde med at gennemløbe den foreliggende trykte Litteratur om Højskolen, og dette Arbejde har sat sine værdifulde Spor i Værket som Helhed. Det er i det hele en særdeles anvendelig Kilde til Kundskab om Højskolens Historie. Dog virker det paafaldende, i hvor ringe Grad Redaktørerne har udnyttet utrykt Materiale til Skolernes Historie. F. Eks. er Kultusministeriets Indberetninger fra og Korrespondancer med Skolerne ikke udnyttet.

Roar Skovmand.

Skolehistorie.

Kjeld Galster: Aalborg Katedralskole 1540—1940. Aalborg 1940.

At en skoles rektor, travlt optaget som han er, ikke mindst i dette tilfælde, hvor det drejer sig om landets største gymnasium, får tid til at skrive en stor, svær bog om sin skoles historie, tilmed i løbet af kun halvandet år, er sandelig en præstation! Opgaven blev ikke mindre ved, at skolens historie hidtil var uskrevet, ikke engang brudstykker forelå der. Fremstillingen måtte omtrent helt bygges op på arkivmaterialet. Nogen assistance er ydet af forskellige af rektor Galsters kolleger ved skolen, men hovedparten af læsset har han øjensynlig selv trukket. At det i høj grad har været ham et hjærtarbejde, mærker man gennem hele bogen, den er skrevet med varme og ud fra en levende følelse af samhørighed med Aalborg Katedralskole gennem dens 400årige omskiftelser.

I kraft af kildematerialets sparsomhed for de første 100 års vedkommende er fremstillingen af »kirkeskolen«, som dr. Galster kalder denne periode, blevet bogens mindste del. »Kirkeskolen« er rammende. Det var den tid, da bispen var det faste punkt i skolens tilværelse, da rektorerne gennemsnitlig kun sad $3\frac{1}{2}$ år hver for så snart som muligt at søge over i præstekaldet. »Han afsvedte 3 år i skolens støv«, hedder det om een af dem. Først